Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Institutio vitae sacerdotalis

Trithemius, Johannes

[Augsburg], nach 22. Okt. 1494

De lectione et studio scripturarum. Capitulum .iiij

urn:nbn:de:bsz:31-327149

Visual Library

turpia declinare. Corrũpunt em̄
mores bonos colloquia praua.
Necꝫ illos imitari velis. qui tur
piloquijs vacantes. caſtos ſe cor
de exiſtimāt. Ex abundātia etem̄
cordis. os loquit. Vanus ſermo
vani cordis indiciũ eſt. Qualis
vnuſquiſqꝫ apud ſe lateat prola
tus ſermo probat. Sunt nōnulli
⁊ quidez multi ſacerdotes. qui la
ſciuis moribus ſuis ſinceritatem
conſcientiarũ violant. quāqꝫ ad
actũ libidinis corporaliter nō ac
cedant. Sedent cum feminis lo
quentes turpia. tactus pruriētes
cōmiſcent ⁊ oſcula. ⁊ inter hec ſe
caſtos eſſe gloriantur. Et vbi ma
net ſermo dn̄icus. q̄ viderit mu
lierem ad concupiſcendum eam
iam mechatus eſt eā in corde ſuo
Si viro caſto mulierē videre ad
concupiſcendũ non licet. quanto
minus impudice cōtingere. oſcu
lari. ⁊ cōtrectare manibus. Dicit
nāqꝫ aplꝰs. Ab omni ſpecie ma
la abſtinete vos. ſicut decet ſan
ctos. An tibi non videt mali ſpe
cies. inter homines ſedere caſtos
⁊ iuuencularũ oſculis tactibuſqꝫ
inſanire. Mentiar ſi non vidi ſa
cerdotes ⁊ maioris dignitatis p̄
latos totuz in nauibus diem ob
ſcenis cōſumere tactibus ⁊ oſcu
lis feminarũ. nullamqꝫ dignita
tis ſue reuerētiā habuiſſe. Inter
nē libidinis indiciũ eſt. dum ver
ba quis turpia loqui conſueuit.
⁊ iungere tactus. Inter hec ne ca
ſtitas mentis illeſa manebit. Tu
aũt Nicolae chariſſime ſi dignũ
te deo miniſtruz exhibere deſide
ras. ſi libidinis duriſſimũ iuguz
euadere optas. non ſolũ a factis
ſed etiaz a verbis turpibus. ⁊ mu
lieruz te tactu abſtineas. Impoſ
ſibile eſt non vulnerari mentem.
dum oſculo ⁊ manu laſciuiēs cō
tingis mulierem. Memento no
uiſſima tua monet ſapiens. ⁊ ine
ternum non peccabis. Nihil em̄
adeo cohibet a peccato hominē.
q̄ꝫ intenta memoria mortis.

De lectione ⁊ ſtudio ſcri-pturarum. Cap. iiij.

Scio ⁊ expertus ſum q̄
efficaciſſimum contra
omnes temptationes
remediũ. ⁊ ſtudium ⁊
lectio ſcripturarũ. Dicit em̄ bea
tus Hieronymus. Ama ſcientiā
ſcripturarum. ⁊ carnis vicia non
amabis. Sola em̄ ſcriptura eſt
que nobis celeſte promittit in tri
bulatione remediũ. Quid de ſu
perna patria ſcire vel credere po
terimus. ſi ſcripturas nō habere
mus. Dicit nāqꝫ aplꝰs. Omnis
ſcriptura diuinitus inſpirata eſt
vt per patientiā ⁊ conſolationez
ſcripturarum ſpem habeamus.
Idcirco moneo te. vt ſtudiũ ſan
ctarum ſcripturarum aſſumas in
huius peregrinationis ſolatium
quoniā ſi in lectione carus fueris
aſſiduus. facile mundũ cōtēnes
cum vniuerſis vanitatibus eius.

Nihil enim ſic me͞tez a ſollicitu
dine vana ad ſupna eleuat. nihil
ſic carnis incendia ſed at. quō ſe
dulitas ſacre lectiōis. Deniq̧ of
ficio tuo ſtudiū maxime cōgruit.
dicente malachia. Labia ſacerdo
tis cuſtodiūt ſcientiā. ⁊ legem re
quirent ex ore eius. quia nūcius
dn̄i exercituū eſt. Nam ſicut pau
lo ante diximus. oportet ſacerdo
tem xp̄i. doctum eſſe lege diuina
vt ſciat ⁊ ſit vnde proferat ſermo
nē. Qui enim ſuſcepit aīas rege
re. ꝓ quibus ſummo iudici deo
rationem redditurus eſt. neceſſe
habet multa legere ⁊ intelligere.
Enimuero ſicut dixit magnus il
le gregorius nazanzenus. ⁊ poſt
euz papa Romanus. Ars artiū
eſt regimen animarū. Qui autez
nihil in ſcripturis ſanctis didicit
quid alios docebit. Aut quam
in p̄dicando ſacerdos vtilitatem
auditoribus ſuis afferre poterit.
qui ſcripturas neſcit. Ve nunc tē
poribus noſtris. in quibus eſt ſi
cut populus ſic ſacerdos. Stu
diū ſcripturarū ſacerdotes noſtri
abijciunt. eruditionē negligunt.
pro libris ſcripturaruz aues ⁊ ca
nes enutriūt. Viderint ep̄i qui ta
les ideotas ⁊ inſcios ad ſacerdo
tij dignitatē promouent. qui im
peritis paſtoribus curaz ouium
xp̄i cōmendant. Recede de cōſor
tio eorū qui ſciam abijciunt. qui
lectionē ſcripturarū negligunt. q̇
ſtudiū contemnunt. Nihil aliud
quā mūdanū ſapiunt. nihil quaz
vānum diligunt. nihil niſi carna
le intelligunt. Cito ſubuerteut te
ſi in conuentum eorum frequen
ter tranſieris. Sedent in inſidijs
cum potatoribus in tabernis. lu
dis ⁊ cōmeſſationibus vacāt. nō
eſt timor dei ante oculos eorum.
Iraſcunt̄ ſi quis coraz eis loqui
de ſcripturis cepit. audire lectio
nem dedignant̄. ad fabulas aūt
cōuertunt̄. Quid tibi ⁊ illis. Nō
ne ſacerdotes ſunt. cōuerſatione
aſini. Nihil penitus de ſcripturis
intelligunt. diſcere contemnunt.
Romana lingua ſcribere vel loq̄
neſciunt. vix in vulgari exponere
euangelia didicerunt. Quantos
errores fabulas ⁊ hereſes in eccle
ſia p̄dicando populis enuncient
quis niſi expertus credere poſſet
Pro libris ſibi liberos cōparant
pro ſtudio concubinas amant.
Iſti ſunt ceci duces cecorū. q̇ po
pulū dei ad iuſticiā non erudiūt.
ſed potius ſeducūt. O quot pau
peres xp̄iani in rure habitant. qui
ob ignorantiā ſuorum ſacerdotū
quid xp̄ianum deceat ignorant.
Inter hec nemo eſt qui aīaduer
tat. nemo qui periculū aīarū do
leat. nemo qui remediū apponat
Omnes que terrena ſunt ſapiūt.
oēs ſua querūt. oēs ad lucra cur
rūt. Sed q̄d iſta ad nos. Vnuſ
quiſq̧ ſuo dn̄o ſtat aut cadit. Et
quāuis ad me non pertineat iſta
corrigere. non poſſum tamen nō
dolere. vidēs, oē malū in eccleſia
ex ignorantia ſacerdotū ꝓcedere

Quis enim non doleat illos mā
data nescire. qui cōstituti sunt ali
os instruere. Ecce nulla inordi
nandis sacerdotibus sciētia que
ritur. non vocati accedere permit
tunt. nunqꝫ vita ordinandorum.
vt in primis oportuerat. discutit.
Propterea populus xp̄ianus fu
nibus peccatorū captiuus abdu
cit. ardor charitatis extinguitur.
cōcordia fraterne dilectionis vio
latur. Sacerdotes nostri mūda
nis cupiditatibus effluunt. corri
gere viciosos non p̄sumunt. quia
se deliquisse in maioribus agno
scunt. Pauci etenim sunt qui mo
ribus sanctis in ecclesia nunc ful
geant. pauci scientiā scripturarū
amant. pauci cōmissum sibi gre
gem verbo ⁊ exemplo debite in
formant. Nec mirum si minores
vacent a studio scripturarū. cum
inter prelatos paucos inuenias
qui veterum exemplis inhereant
Eligunt enim vt plurimuz non
doctiores. sed ad congregandas
diuicias pituras auidiores. Co
dices scripturarū aut nullos ha
bent aut paucos. quippe q̇ odio
sciētiā persequunt. Nihil adeo ec
clesiasticā dignitatē minuit. ⁊ cō
tēptibilē reddit. sicut ignorātia p̄
latorū. Cū oliz ep̄i abbates ac ce
teri p̄lati ⁊ sacerdotes animū scri
pturis intenderēt. nō tam facilis
criminibus ⁊ peccatis aditus pa
tebat. Amor etenim ac sciētia scri
pturarū mundū docent contēne
re. vicia fugere. virtutes sacratissi
mas amare. Quādiu populus
israheliticus p̄mansit in lege dn̄i
nulla preualuit contra eos pote
stas inimici. At postqꝫ legis sciē
tiā abiecit. multis aduersitatibus
subditus fuit. Dicit eīm scriptura
Quoniā nō habuerūt sapientiā.
perierūt propter suā insipientiā.
Hodie quoqꝫ sacerdotes ecclesia
rumqꝫ rectores in magno nume
ro sunt. sed pauci eorum sciam le
gis ⁊ scripturarū aduertunt. Et
quia sicut dn̄s per prophetā loq̇
tur. sacerdotes noticiā legis abie
cerūt. ꝓpterea contēptibiles in po
pulo facti sunt. Clamāt quidem
in tribulatione ad dn̄m. sed non
exaudit eos. quoniaz qui auertit
aures suas ne audiat legem. ora
tio eius erit execrabilis. Nō ergo
mirent sacerdotes qꝛ eos contem
nunt laici. quoniaz ipsi spernunt
mandata xp̄i. Timeo autē vehe
menter. in breui contra clerū gra
uiora futura. Sed de his hacte
nus. Tu vero nō quid alij faciāt
sed quid tibi sit faciendum consi
dera. Multi enim ad sacerdotiū
in ecclīa dei vocati sunt. pauci ve
ro electi. Sūmopere igit curan
dū nobis est. vt qui in sortez dn̄i
nascimur. etiā eligamur. Quid ꝓ
dest hic sacerdotio breuissimo tē
pore fungi. si separi contingat a
cōspectu dei. Nihil ergo melius.
qꝫ in celestibus desideriū figere.
sacre lectōis studio īsistere. p̄ntia
ꝓ dei amore sp̄nere. futura cogita
re. Hinc Petrus in aurora dicit.

Nil homini melius. q̄ꝫ ſi diuinã
legendo. figat ibi mentem. quo ſi
bi vita venit. Legendis itaqꝫ ſcri
pturis continuũ ſtudiũ impendẽ
dum eſt. quia lectio alit mentem
⁊ fomenta miniſtrat virtutibus.
Ut ergo preciũ temporis non
amittas. ſacras legito ſcripturas
ſcribe libros. deuotis oratiõibus
inſta. ſuis temporibus etiã mani
bus labora. Non erubeſcas diſce
re quod ignoras. quia tunc alios
poteris vtiliter inſtituere. ſi a do
ctoribus ſemper petas informari
Non te pudeat nomen ſubire diſ
cipuli. ſi pertingere cupias ad ho
nores magiſterij. Spiritus etenĩ
ſanctus qui docet hominẽ ſciẽtiã
humilitatis amator eſt. Quãdo
ſedes ad menſam vt cibũ capias
prius ſacris litteris inſonandum
memineris. quatenus dum caro
paſcit. mens ſuo alimento mini
me defraudet. In toletano quip
pe conſilio ita legit. Pro reuerẽ
tia dei ⁊ ſacerdotum id vniuerſa
conſtituit ſynodus. vt quia ſolẽt
crebro menſis ocioſe fabule inter
poni. ⁊ omni ſacerdotali conui
uio lectio diuinarum ſcripturarũ
miſceat. Per hoc enim ⁊ anime
edificant ad bonũ. ⁊ fabule non
de neceſſitate prohibent. Verbũ
enim dei eſca ſpũs eſt. quia non
in ſolo pane viuit homo. ſed in
omni verbo quod pcedit de ore
dei. Maximã antiqui patres ⁊
ſacerdotes diligentias ſcripturis
ſanctis impenderunt. vt ⁊ mentẽ
ſalubriter paſcerent. ⁊ poſteritati
ad eruditionẽ vtilia prouiderent
Iſtorũ veſtigijs inhereamus. vt
digni coram deo miniſtri inueni
re mereamur.

De auaricia ⁊ cupiditate fugienda. Cap. v.

Quamq̄ꝫ in pricipio ſer
monis noſtri cõtra aua
riciam ⁊ cupiditatẽ diſ
putauerimus. certa ni
hilominus rõne ducimur. vt etiã
in hoc loco de hac ipſa re iterum
eloquamur. Nunqꝫ enim ſatis cõ
tra hoc viciũ agit. niſi cum fundi
tus extirpatur. Sciens aũt ſalua
tor noſter q̄ꝫ difficile ſit diuitem
intrare in regnũ dei. ſequentibus
ſe dixit. Niſi quis renũciauerit oĩ
bus que poſſidet. non põt meus
eſſe diſcipulus. Hinc pſalmiſta
nos admonet dicens. Diuicie ſi
affluant. nolite cor apponere. Et
aplus dicit. Habentes victum ⁊
amictũ. his cõtenti ſimus. Quid
amplius querimus. qui miniſtri
dei ſumus. Turpis eſt in ſacerdo
te dei cupiditas. turpis auaricia
⁊ auri continua fames damnabi
lis. Tu ergo frater amãtiſſime ſi
cupis in libertate ſpũs viuere no
li pecunias perituras querere. di
uicias noli amare. Iacta cogita
tum tuũ in dño ⁊ ipſe te enutriet.
ipſe eſurientẽ te paſcet. ipſe cuſto
diet. Nec volo vt prouidentiam
domeſticã penitus abijcias. ſed
ne per auariciã excedas. Radix